

TAŞ EVİN RUHU

TEVFİK OVACIK

Zamanın Kapısı

Bu ay Aksaray'ın Hafızası dergisini okurken, bir cümlemin kıyısında durup kaldım.

Şaban Kumcu hocam,

“Bazen ruhumuz mekâna, bazen de mekânın ruhu içimize siner,” diyordu.

Sanki o an, görünmeyen bir sürgü çekildi içimde.

Yıllardır kapalı kalan bir kapı, usulca aralandı.

Ve bir anda, kendimi zamanın öte yakasına geçerken buldum.

Gözlerimi kırptığımda, artık beton duvarların arasında değildim.

1974 yazının sıcak, kokulu, canlı dünyasında; köyümüzdeki o taş evdeydim.

Asmanın gölgesinde sedirlere yayılmıştık.

Günün ikinci vaktiydi, meltem yüzümüzü hafifçe okşuyordu.

Dünya ile bağımız, ortada duran eski radyonun cızırtılı nefesinden ibaretti.

Annem, halamlar, babam, kardeşlerim, Hüsnü abim...

Toplanmış, savaş haberlerini bekliyorduk.

Limon, zeytin, dut ağaçları yeşilin her tonunu giyinmiş; sebzeler bahçede bereketten taşmıştı.

Akdeniz'in karşı kıyısından top sesleri geliyordu.

Sanki denizin ötesinden değil, evin arka duvarından yükseliyormuş gibi yakındı.

Dualar aynı ağızdan dökülüyordu:

“İnşallah bizim askerlerin toplarıdır...”

Ben ise evimizin orta odasındaki tek kuzey penceresinde bulunan, testiden doldurduğum soğuk suyu aileme uzatıyordum.

Eski evlerin iklime göre yapıldığını o gün bilmezdim;

Güneye bakan kocaman pencerelerin ışığı, kuzeyin soğuşuna kapalı duran duvarların hikâyesi...

Şimdi anlıyorum: Her mimari, insanın kaderine biraz ayar verir.

Radyodan bir haber daha düştü içimize:

Rumlar su kuyularını zehirliyormuş.

İçim sızladı.

Temmuz'un sıcaklığında, cephedeki askerlerin susuzluğunu düşündüm.

Bardağı elimde yarım bıraktım;

Sanki içtiğim her yudum, onlardan çalınmış bir nefes gibi geldi.

Uzakta helikopter sesleri duyuldu.

Öğleden sonra *Barış Harekâtına*
mühimmat taşıyan helikopterler Kıbrıs'tan
birer birer geri dönüyordu.

Köy, nefesini tutarcasına 69
helikopterin tamamını sayardı.

Sonuncusu görüldüğünde, herkesin
omuzlarından görünmez bir yük inerdi.

Derken radyoda bir marş çalmaya
başladı.

Tuvalde eski evin balkonunu çizerken
yeniden o ana düştüğümün farkına işte o
zaman vardım.

Zaman bazen insanı hiç uyarmadan
geçmişine çağırırdı.

Odaların Hafızası

“*Oda, içinden duyar / Oluktan
düşenleri Sofa,
geceyi oyar / Dinler merdivenleri.*”

Derken Sabri Esat Siyavuşgil;

Ben , evin aşağı odasına uzandım
kirişlere bakıyordum;

Burası, üç kardeşimle birlikte
büyüdüğüm misafirler gelince onlara tahsis
ettiğimiz odaydı;

aslında yüz elli yıldır kimlerin nefesi değmişti
bu duvarlara kim bilir...

Her giriş, her tahta, her gölge bir hikâye
fısıldıyordu.

Boydan boya uzanan aynı zamanda ara
yeri ayıran dolap; üzeri delikli ahşap
işlemelerle kaplı,
en üstü bir ardiye gibi...

Altı yüklük, onun altı ise evin en eski
eşyalarının saklandığı küçük bir dolaptı.

Yanında misafir için ayrılmış, içinde
defne sabunu kokan küçük bir banyo dolabı
dururdu.

Yüklük tertemizdi;

misafir için ayrılmış beyaz çarşaf, ütülü
havlular, hiç kullanılmamış iskemle...

Sanki o oda, misafire gösterilen
hürmetle kendine de çeki düzen verirdi.

Tavan, toprak damın altında iri andız
ağacından kirişlerle taşınırdı.

İki pencere güney bahçesine, iki
pencere batıya, denize bakardı.

Sabahın ilk ışıklarıyla deniz, masmavi
bir süt liman olur;

pencereden içeri sanki hava değil, mavi bir
rüya dolardı.

Denize bakan iki pencerenin ortasında
küçük bir ocak vardı.

Kışın poyrazlı gecelerinde yakılır, evin
içine bir soba değil, bir anı ısıtı yayardı.

Hele kış gecelerinin köydeki toplanma
yeri gibiydi. Muhabbetler edilir, köyün ailenin
tarihi konuşulur üstüne geceye doğru batırık
içilirdi. Üstüne çay olmazsa olmazdı.

Kuzey duvarı tamamen kapalıydı.

Ortasında işlemeli kapakları olan üç
raflı bir dolap...

Biblo, albüm, eski kitap, hatıra
eşyası...

Bir evin kalbi bazen böyle küçük bir
boşlukta atardı.

Odaya bakarken içimde Sabri Esat
Siyavuşgil'in dizeleri yankılandı:

“*Toplar odam kuş gibi*

Sofamın lâflarını,

Birer bibloymuş gibi

Süsler boş raflarını...”

Gözlerim duvarları dolaşırken, sanki
odanın hafızasını toplamaya çalışıyordum tek
tek.

Cumhuriyet dönemi renkli
simalarından Refik Koraltan'ın bu odada
ağırlandığını düşündüm.

Ülkenin meselelerini hangi gecelerde
bu odanın loş ışığına emanet etmişti?

Koç Holding yöneticileri, Yargıtay
üyesi halamın eşinin meslektaşları...

Hepsi bu odanın ahşabına bir parça ruh
bırakmış olmalıydı.

Oda, unutulmuş zamanların sığınağı
gibi idi.

Bahçede Üç Usta ve Dost ile

Ziya Osman Saba'nın dizelerini
okurken yine o ev belirdi gözümde:

“Bir dikili ağacım olsaydı
yeryüzünde...”

O beyaz ev, yıllardır zihnimde yeniden
inşa etmeye uğraştığım bir hatıra höyüğüdür.

Tarihin içinden kayıp giden evimizi,
yeniden kültüre dönüştürme arzum

yüreğimde her defasında taze bir toprak
kokusu gibi filizlenirdi.

Ve ben, kendimi 1978'de buldum.

Bahçede...

Aksaray'ın Hafızası dergisinden gelen
misafirlerle...

Şaban hocam orada; Sabri Esat
Siyavuşgil Ziya Osman ile Ahmet Hamdi
Tanpınar da yanlarında.

Hepimiz asma gölgesinde oturmuş,
annemin yaptığı kahveleri içiyorduk.

Ev denize bakıyordu.

Sağ tarafımızda taş bir ambar ve
hemen yanında kapalı havuz, solumuzda bahçe
içi taş evler...

Hemen yanımızda, han kapısını
andıran büyük bir ahşap giriş.

Sabah güneşi henüz karşı tepelerin
kayalıklarını aydınlatmış; evin önüne
ulaşmamıştı.

Deniz masmavi, sükûnetiyle sanki
söylenmeyenleri dinliyordu.

Yetmiş yaşında olduğu söylenen
hurma ağacı,

Akdeniz kıyısına bir kimlik, bir mühür
gibi dikilmişti.

Balıkçılar ağlarını toplamış, sıra sıra
geri dönüyordu.

Tanpınar'ın dizeleri bahçede bir bir
vücut buluyordu:

“Belki rüyalarındır bu taze açmış
güller,

Bu yumuşak aydınlık dalların
tepesinde...”

Rüyası ömrümüzün çünkü eşyaya
siner...”

Limon ağaçları yeşilin en parlak
tonunda;

Dut ağacında kuşlar tatlı bir telaşla
kanatlanıyor.

Zeytin bu yıl bereketli; üzümler
asmanın ağırlığını taşıyamıyor neredeyse.

Frenk yemişi daha olgunlaşmamış.

Bir zamanlar gümrüğün, hâkimin,
orman şefliğinin, karayollarının bulunduğu bir
liman nahiyesiymiş buralar.

Şimdi köy olsa bile, sohbetin içinde
geçmiş yeniden diriliyor,

geleceğe kültürel bir mirasın ipuçları
bırakılıyordu.

Sanki üç büyük usta ve bir dost ile
zamana ayar veriyorduk.

Tanpınar'ın mısraı kulaklarımda
çınliyordu:

“Azapta bir ruh gibi durmadan...”

Ve biz, beyaz evin taşlarını yeniden
örüyorduk.

Betonun İçinde Solan Kanatlar

Zamanın kapısı kapanıp da kendimi
yine beton ofisin içinde bulduğumda,

içime sessiz bir hüznün çöktü.

Kültüre dntrebileceėimiz
güzellikleri betona gmdke,
sanki ruhlarımızın kanatlarını kırıyorduk.

ehirler daraltıyordu insanın hayalini.

Ama köyler...

Bir zamanlar kültüre yn vermiş,
anılara ev sahipliği yapmış o mütevazı
hayatlar...

Hüzün verse de hl ruhumu
besliyordu.

Beyaz ev, hurma ağacının gölgesi,
Asma altında içilen kahveler,
Yanı baımızda pembe sarmaıklar,
Mavi denizin sabah ışığı...

Hepsi bir evin değil, bir ruhun
hatırasıydı.

Ve ben o ruhu her hatırladığımda,

Zamana küçük bir kapı daha
açılıyordu.

